

УДК 339.944

РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРАКТНИХ ВІДНОСИН НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ

Самсонова Лілія Валеріївна, аспірант кафедри міжнародної економіки, Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ.

Samsonova Liliia, postgraduate of international economy department, Kyiv national university of trade and economics, Kyiv

Samsonova L. Regulation of contractual arrangements at national and international levels.

The current research systemizes basic documents governing contractual relations internationally, in fact there were adduced its characteristics, described the main areas of influence. It was determined the role of investment contracts as a regulator of contractual relations, it was also stated, that if FDI are accompanied by contractual relations. This article discovers the role of the GATS in case of contractual agreement regulation, first of all through the mechanism of barriers reduction designed to trade in services. It should be noted that, since contractual relations include intellectual property aspect, international agreements concerning intellectual property protection issues could be applied to contractual relationships regulation. Moreover, it was highlighted an exceptional role of International organizations. Within the research of the organizations there were described the most powerful of them, that have direct impact on contractual relations development process. Meanwhile, special attention was paid to the regulation of contractual relations in the context of global value chain of TNCs, specified the key international agreements which regulate both the TNC's activity directly and contractual relations indirectly. Besides, due to a separate analysis of legislation in Ukraine in the foreign economic activity sphere, there were identified the laws and other normative acts governing in Ukraine certain types of contractual relationships and defined the nature of contractual relations in accordance with national legislation.

Самсонова Л.В. Регулювання контрактних відносин на національному та міжнародному рівнях.

В статті систематизовано основні документи, що регулюють контрактні відносини на міжнародному рівні, приведено їх характеристики; описано основні сфери впливу. Виокремлено роль інвестиційних договорів як регулятора контрактних відносин; зазначено, що у випадку, коли пряме інвестування опосередковане контрактними відносинами, то і контрактні відносини можуть бути предметом регулювання інвестиційного договору. Було розкрито роль ГАТС в сфері нормативно-правового забезпечення контрактних відносин, в першу чергу через механізми зниження бар'єрів у торгівлі послугами. Відзначено, що з огляду на те, що контрактні відносини включають в себе аспект інтелектуальної власності, то й міжнародні договори, що регулюють питання її захисту, можуть активно застосовуватись при регулюванні контрактних відносин. Було відзначено особливу роль міжнародних організацій в регламентації контрактних відносин; описано основні з них, що безпосередньо мають вплив на процес розвитку контрактних відносин. Особливу увагу було приділено регулюванню контрактних відносин в контексті глобальних виробничих мереж ТНК; наведено основні міжнародні договори, що безпосередньо регулюють діяльність ТНК та опосередковано контрактні відносини. Окремо проаналізовано законодавчу базу України в сфері зовнішньоекономічної діяльності; визначено закони та нормативно-правові акти, що визначають правовий режим на території України окремі види контрактних відносин; визначено сутність контрактних відносин відповідно до законодавства України.

Самсонова Л.В. Регулирование контрактных отношений на национальном и международном уровнях.

В статье систематизировано основные документы, регулирующие контрактные отношения на международном уровне, приведено их характеристику; описано основные сферы влияния. Выделено роль инвестиционных договоров как регулятора контрактных отношений; указано, что в случае, когда прямое инвестирование опосредованно контрактными отношениями, то и контрактные отношения могут быть предметом регулирования инвестиционного договора. Было раскрыто роль ГАТС в сфере регулирования контрактных отношений, в первую очередь через механизмы снижения барьеров в торговле услугами. Отмечено, что с точки зрения того, что контрактные отношения включают в себя аспект интеллектуальной собственности, то и международные договоры, регулирующие вопросы ее защиты, могут активно применяться при регулировании контрактных отношений. Было отмечено особую роль международных организаций в регулировании контрактных отношений; описано основные из них, непосредственно влияющих на процесс развития контрактных отношений. Особое внимание было уделено регулированию контрактных отношений в контексте глобальных производственных сетей ТНК; приведено

основные международные договоры, непосредственно регулирующие деятельность ТНК и опосредованно контрактные отношения. Отдельно проанализировано законодательную базу Украины в сфере внешнеэкономической деятельности; определено законы и нормативно-правовые акты, регулирующие на территории Украины отдельные виды контрактных отношений; определено сущность контрактных отношений в соответствии с законодательством Украины.

Постановка проблеми. Контрактні відносини вже встигли зайняти чільне місце серед інших альтернативних форм ведення бізнесу. Привабливість такого способу неакціонерної участі в капіталі приймаючих фірм обумовлена не лише зниженням ризикованості, а й можливістю прописувати та трактувати «правила гри» на свій лад, тобто діяти, в переважній більшості, лише в своїх інтересах. Це пов'язано саме з проблематикою комплексного і часткового регулювання контрактних відносин як на національному так і на міжнародному рівні. В сучасних реаліях не існує всеосяжної міжнародно-правової і політичної бази для стимулювання та зміцнення контрактних відносин, нівелювання їх наслідків для розвитку окремих країн та глобальної економіки в цілому. З огляду на це проблематика регулювання контрактних відносин є актуальною і потребує детального аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання регулювання контрактних відносин у сфері міжнародного бізнесу представлені у розробках І.В. Бабич, А. Баранник, Ю.А. Верига, В.С. Житний, В. Іващенко, Кіляр О.Р., Козіцька Н.О., В. Кузнєцов, Ю.А. Кузьмінський, С. Лінник, Л.Г. Ловінська, В. Матвєєва, Ананд В., Брикли Дж., Дарк Ф., Дельтей Ж., Кейвз Р., Лафонтейн Ф., Мендельсон М., Мерфи В., Мюррей Я., Нортон С., Стэнворт Дж., Смит Б., Шейн С.

Питаннями регулювання контрактних відносин на наднаціональному рівні також займаються спеціалісти та експерти міжнародних організацій, тим не менш до цього часу не існує єдиної систематизованої законодавчої бази, що і спонукає до подальшого вивчення даної проблематики.

Мета статті – проаналізувати та систематизувати існуючі імперативні та рекомендаційні міжнародні договори, нормативно-правові акти та інші документи, що регулюють контрактні відносини, як на міжнародному, так і на національному рівні.

Результати дослідження. На регулювання контрактних відносин (далі КВ) можуть впливати прямо або опосередковано міжнародні договори, до їх числа, наприклад, відносять Генеральну угоду про торгівлю послугами (ГАТС) (за рахунок скорочення бар'єрів у торгівлі послугами, і, отже, до деякої міри полегшує бізнес-процеси, пов'язані з аутсорсингом чи транскордонним франчайзингом) [1, с. 37]. Оскільки контрактні відносини за своєю природою включають в себе момент надання послуги (виробництво за договором, контрактне фермерство, управління за контрактом та інші), то й ГАТС має безпосереднє відношення у плані регулювання саме цього аспекту в сфері контрактних відносин. Метою створення даної угоди було, в першу чергу, бажання посприяти та полегшити міжнародну торгівлю послугами, а також більш активно долучити до цього процесу країни, що розвиваються.

Генеральна угода про торгівлю послугами регулює такі основні питання в сфері контрактних відносин, це: сприяння збільшенню участі країн, що розвиваються в торгівлі послугами. Досягнути даної мети згідно ГАТС можна шляхом посилення їх національного потенціалу у сфері послуг, її ефективності і конкурентоспроможності, завдяки доступу до технологій на комерційній основі, розширення їх доступу до каналів розповсюдження та інформаційних мереж, лібералізації доступу на ринок у секторах та способах надання послуг, щодо яких вони мають експортний інтерес [2, с. 4]; внутрішнє регулювання торгівлі послугами; монополії і виключні постачальники послуг, де вказано, що будь-який монопольний постачальник послуг не повинен вчиняти дії, що несуть шкоду або суперечать даному договору; обмеження з метою захисту платіжного балансу, де зазначається, що у разі виникнення загрози або серйозних труднощів з платіжним балансом та зовнішніми фінансовими відносинами Член угоди може встановити або

зберегти обмеження на торгівлю послугами, щодо яких він взяв конкретні зобов'язання, в тому числі платежі і перекази за операції, що відносяться до таких обставин. А також, при визначенні сфери дії таких обмежень Член угоди може віддати перевагу поставкам послуг, які є більш істотними для його економічної програми або програми розвитку. Однак такі обмеження не повинні встановлюватися і зберігатися з метою захисту певного сектора послуг; [2, с. 77] державні закупки; доступна ринок, де зазначається, що кожний Член угоди повинен надати послугам та постачальникам послуг будь-якого іншого Члена режим, не менш сприятливий, ніж той, який надається згідно з правилами, обмеженнями і умовами, узгодженими і зазначеними в його Розкладі.

Контрактні відносини, що базуються на інтелектуальній власності можуть отримувати переваги за рахунок правил, що регулюють дані відносини на національному, регіональному та міжнародному рівні. Також можна використовувати інші відповідні необов'язкові керівні принципи і рекомендації в конкретних областях, такі як ліцензування, трансфер технологій та інновації. На наднаціональному рівні проблемами регулювання інтелектуальної власності займається Всесвітня організація інтелектуальної власності. Під її егідою було розроблено та імplementовано в законодавство більшості держав світу й в тому числі України наступні конвенції: Всесвітня конвенція про авторське право, Паризька конвенція про охорону промислової власності, Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків, Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, Міжнародна конвенція по охороні нових сортів рослин, Договір про закони щодо товарних знаків, Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків, Договір про патентне право [3]. В процесі регулювання контрактних відносин, в рамках яких існує аспект інтелектуальної власності безумовно можна керуватися основоположними принципами даних конвенцій та угод.

В Україні державну політику у сфері інтелектуальної власності реалізує державна служба інтелектуальної власності України на основі таких законодавчих актів: Закон України (далі ЗУ) «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ЗУ «Про охорону прав на промислові знаки», ЗУ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», ЗУ «Про охорону прав на зазначення походження товарів», ЗУ «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем», ЗУ «Про авторське право і суміжні права», ЗУ «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», ЗУ «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», ЗУ «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та інші супровідні постанови та розпорядження Кабінету Міністрів та відомчі нормативно-правові акти [4].

Контрактні відносини як систему чи самодостатню сферу, було розглянуто відносно недавно й відповідно єдиної бази як законодавчого так і рекомендаційного характеру на національному та наднаціональному рівні не існує. Тим не менш, питання регулювання контрактних відносин в системі міжнародної кооперації тим чи іншим чином розкрито в окремих нормативних документах міжнародних організацій та в нормативно-правовій базі держав.

Окремими питаннями регулювання контрактних відносин займаються і міжнародні організації: Конференція ООН з питань торгівлі та розвитку, Комісія ООН з права міжнародної торгівлі, Світова організація торгівлі, Організація ООН з промислового розвитку, Всесвітня організація інтелектуальної власності, Міжнародна торгівельна палата та Європейська асоціація професіоналів у галузі трансферу технологій і сприяння інноваціям.

Слід до цього переліку додати Багатостороннє агентство гарантування інвестицій (БАГІ), що входить до групи Світового банку, і яке, з листопада 2010 року, може забезпечувати страхування від політичних ризиків також й інші, ніж ПІІ види діяльності, в тому числі управління за контрактом, надання послуг, франчайзинг і ліцензування [5, с.

32]. З огляду на те, що діяльність БАГІ полягає у сприянні залученню ПІІ до країн, що розвиваються з метою стимулювання економічного зростання, скорочення масштабів бідності та покращення умов життя населення, то й частково їх діяльність стосується забезпечення інших видів діяльності опосередкованих процесом інвестування.

З огляду на те, що контрактні відносини поділяються на автономні (чисті контрактні відносини не обтяжені об'єктом інвестиційної власності) та змішані, які тим чи іншим чином стосуються процесу інвестування, доречність регулювання контрактних відносин БАГІ є беззаперечною. Оскільки і у випадку з ПІІ міжнародні контрактні відносини обтяжені такими непривабливими показниками інвестиційного клімату, як політичні ризики, пов'язані з неконвертованістю валюти та обмеженнями на переказ грошових коштів, експропріацією, війнами, тероризмом та цивільним безладдям, порушенням договірних домовленостей, недотриманням державою фінансових зобов'язань [6, с. 1]. Тому і фірми-замовники, що вступаючи в контрактні відносини з фірмою, що є резидентом країни, що розвивається прагнуть забезпечити свою діяльність від можливих економічних та політичних дисфункцій у приймаючій країні.

Зважаючи на те, що контрактні відносини в більшій мірі знайшли своє застосування в міжнародних виробничих мережах ТНК, то й регулювання діяльності ТНК апіорі включає в себе регулювання контрактних відносин. Міжнародно-правове регулювання діяльності ТНК як на регіональному, так і на універсальному рівнях сьогодні ще далеко від бажаного, хоча вже існують міжнародно-правові документи, які використовуються для регулювання їх діяльності.

Щодо регіонального рівня, то до таких документів передусім слід віднести прийняту 21 червня 1976 р. Декларацію про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства. Норми цього документа не мають імперативного (обов'язкового) характеру. Їх виконання є добровільним. Важливу роль у регулюванні міжнародних правових відносин за участі ТНК відіграють країни Андської групи. Члени Андської групи виступають за розвиток торговельно-економічного співробітництва, проти засилля іноземного капіталу в країнах регіону. У межах цієї групи країн-учасниць була створена Комісія Картахенської угоди, також у 1970 р. був прийнятий і Кодекс іноземних інвестицій, який містить уніфіковані правила щодо здійснення діяльності іноземних інвесторів, зокрема і ТНК.

У межах СНД в 1988 році було підписано Конвенцію СНД про ТНК, яку Україна ратифікувала у 1999 році, проте із декількома застереженнями, зокрема: ТНК на території України та за її межами у разі, коли їх створення впливає чи може вплинути на економічну конкуренцію на території України, створюється за згодою Антимонопольного комітету України, в порядку антимонопольного законодавства України. Також, варто додати, що спори, які виникають з приводу діяльності ТНК вирішуються шляхом звернення до судового органу узгодженого між сторонами (а не до економічного суду СНД).

Міжнародно-правове регулювання діяльності ТНК на регіональному рівні відіграє певну роль, але воно ще не спроможне захистити країни, особливо ті, які стали на шлях самостійного розвитку. Тому саме ці країни і висунули вимоги про встановлення нового міжнародного економічного порядку, в межах якого здійснювалося б правове регулювання діяльності ТНК. У даному випадку йдеться про міжнародно-правове регулювання діяльності ТНК універсального характеру.

Як відомо, Хартія економічних прав та обов'язків (1974 р.) закріпила положення, спрямовані на обмеження діяльності ТНК. У 1974 р. були створені міжурядові комісії ООН з транснаціональних корпорацій і Центр по ТНК, які приступили до розроблення проекту кодексу поведінки ТНК. Розпочала діяльність спеціальна «група 77» з вивчення та узагальнення матеріалів, що розкривають зміст, форми і методи діяльності ТНК. Важливим кроком у цьому напрямі було розроблення Кодексу поведінки ТНК. Цей проект має шість частин (I — преамбула і цілі; II — визначення і сфера застосування; III —

діяльність ТНК; А — загальні і політичні положення, Б — економічні, фінансові і соціальні положення, В — надання гласності інформації; IV — режим ТНК; V — міжурядове співробітництво; VI — дотримання кодексу поведінки. У проекті Кодексу сформульовані принципи діяльності ТНК, які мають прогресивний характер. До них, зокрема, належать такі: повага суверенітету країн, в яких вони здійснюють свою діяльність; підпорядкування законам цих країн; урахування економічних цілей і завдань політики, що проводиться в цих країнах; повага до соціально-культурних цілей, цінностей і традицій країн, в яких вони здійснюють свою діяльність; невтручання у внутрішні справи; відмова вести діяльність політичного характеру; утримання від практики корупції; дотримання законів і постанов, що стосуються обмеженої ділової практики, утримання від її застосування; дотримання положень, що стосуються передання технологій та охорони навколишнього середовища.

Деякі принципи, що мають важливе значення в регулюванні діяльності ТНК, були предметом спеціального обговорення в ООН. Так, на 30-й її сесії була прийнята резолюція «Заходи проти корупції, що практикуються ТНК та іншими корпораціями, їх посередниками й іншими причетними до справи сторонами», в якій Генеральна Асамблея ООН суворо засудила злочини, пов'язані з протиправною практикою підкупу державних службовців країн місцеперебування ТНК з метою досягнення вигідних для неї рішень, всупереч економічним і національним інтересам цих країн. За дотриманням норм Кодексу повинна здійснювати нагляд спеціальна комісія ООН, а також Центр ООН з ТНК [7, с. 1].

Деякі інструменти міжнародного «м'якого» права можуть сприяти КВ шляхом гармонізації законодавства з питань регулювання контрактних відносин між приватними партнерами з КВ. Наприклад, Модель міжнародного договору на франчайзинг, розроблена Міжнародною торговою палатою та Керівництво зі складання договорів франчайзингу (*Guide to International Master Franchising Arrangements*) розроблене Міжнародним інститутом з уніфікації міжнародного права (*UNIDROIT*) всебічно розглядають і пояснюють основні механізми франшизи. В даному керівництві охоплені всі аспекти та нюанси пов'язані з веденням франчайзингової діяльності, а саме: основні поняття і елементи; сутність, обсяг прав та відносини між сторонами; умови договору та пролонгація; фінансові питання; роль франчайзера; роль субфранчайзера; договір субфранчайзингу; реклама та її контроль; поставка обладнання, товарів та послуг; інтелектуальна власність; ноу-хау та секрети торгівлі; системні зміни; субсидіарна відповідальність, компенсації та страхування; наслідки невиконання; завершення відносин і його наслідки; застосовуване право та рішення спорів [8, с. 5].

В Україні регулювання контрактних відносин здійснюється шляхом прийняття відповідних законів та імплементації міжнародних договорів; окремими питаннями займається Антимонопольний комітет України. До основних нормативних актів в цій сфері відносяться: Господарський кодекс України, Митний кодекс України, ЗУ «Про режим іноземного інвестування», ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність» та інші взаємопов'язані нормативно-правові акти.

Закон «Про зовнішньоекономічну діяльність» охоплює такі основні напрями: регулювання зовнішньоекономічної діяльності (це державне регулювання, принципи оподаткування в зовнішньоекономічній діяльності, страхування та ліцензування зовнішньоекономічних операцій, заходи щодо захисту економічної конкуренції та інші), спеціальні правові режими зовнішньоекономічної діяльності, економічні відносини України з іншими державами та міжнародними міжурядовими організаціями, захист прав і законних інтересів держави та інших суб'єктів зовнішньоекономічної і господарської діяльності України, відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності та порядок розгляду спорів у зовнішньоекономічній діяльності.

До видів зовнішньоекономічної діяльності, які регулює цей закон відносяться й контрактні відносини, а саме:

- надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності, в тому числі: виробничих, транспортно-експедиційних, страхових, консультаційних, маркетингових, експортних, посередницьких, брокерських, агентських, консигнаційних, управлінських, облікових, аудиторських, юридичних, туристських та інших, що прямо і виключно не заборонені законами України; надання вищезазначених послуг іноземними суб'єктами господарської діяльності суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності України;

- наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності; навчання та підготовка спеціалістів на комерційній основі;

- підприємницька діяльність на території України, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності з боку іноземних суб'єктів господарської діяльності; аналогічна діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за межами України;

- роботи на контрактній основі фізичних осіб України з іноземними суб'єктами господарської діяльності як на території України, так і за її межами; роботи іноземних фізичних осіб на контрактній оплатній основі з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності як на території України, так і за її межами [9, с. 3].

В підсумку слід зазначити, що не зважаючи на те, що досі не існує єдиної правової бази з регулювання контрактних відносин у обох вимірах: міжнародному та національному, на противагу існує суттєва та ґрунтовна правова база, що регулює окремі сфери та види контрактних відносин, яка може стати потужною основою у розробці комплексного правового і рекомендаційного забезпечення контрактних відносин.

Висновки:

- Контрактні відносини, як єдина цілісність не є врегульованими на міжнародному рівні, тим не менш напрацьована правова база в різних сферах регулювання міжнародних відносин може стати потужним підґрунтям в розробці регуляторних механізмів;

- Важливу роль в регулюванні контрактних відносин відіграють міжнародні організації та норми «м'якого» права, які допомагають країнам та фірмам пристосовувати контрактні відносини відповідно до своїх потреб;

- Суттєве значення для регулювання контрактних відносин має нормативно-правова база, що стосується питань захисту інтелектуальної власності;

- На території України не існує законодавчих норм регулювання контрактних відносин, тим не менш у відповідних НПА описані основні види контрактних відносин, що є предметом регулювання законодавства у зовнішньоекономічній діяльності.

Список використаних джерел

1. International Investment Agreements in Services. // UNCTAD Series on International Investment Policies for Development / – New York and Geneva: UNITED NATIONS, 2005.– 112p.

2. Генеральна угода про торгівлю послугами. // Офіційний вісник України.– 2010. – № 84. – с. 482.

Генеральна Угода про торгівлю послугами (ГАТС-1994) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Режим доступу : http://www.search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MU94484.html

3. Всесвітня організація інтелектуальної власності [Електронний ресурс] // Постійне представництво України при відділенні ООН та інших міжнародних організацій у Женеві. – Режим доступу до ресурсу: <http://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/wipo>.

4. Нормативні і правові акти [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Державної служби інтелектуальної власності України. – Режим доступу до ресурсу: http://sips.gov.ua/ua/normative_acts.html

5. UNCTAD, World Investment Report 2011: Non-Equity Modes of International Production and Development (New York and Geneva: United Nations, 2011). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unctad-docs.org/UNCTAD-WIR2011-Full-en.pdf>.
6. Многостороннее агентство по инвестиционным гарантиям (МИГА) [Електронний ресурс] // официальный веб-сайт Группы Всемирного банка. – 2013. – Режим доступа к ресурсу: <http://go.worldbank.org/RK0RUKKE731>.
7. Заєць В. А. Правове регулювання діяльності ТНК [Електронний ресурс] / Валерія Анатоліївна Заєць // Офіційний веб-сайт Єдиної Служби правової допомоги – Режим доступу до ресурсу: http://3222.ua/article/pravove_regulyuvannya_dyalnost_tnk.htm
8. Guide to International master Franchise Arrangements (2nd ed.). UNIDROIT. – Rome, 2007. – 330 p.
9. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16 квітня 1991 року № 959-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 29. - Ст. 377.

References

1. United Nations, (2005). International Investment Agreements in Services. UNCTAD Series on International Investment Policies for Development. New York and Geneva: United Nations, p.112.
2. The General Agreement on Trade in Services (2010), [Generalna ugoda pro torgivlyu poslugamy], *Oficijnyj visnyk Ukrainy*; 2010, no. 84, p. 482.
3. Permanent Mission of Ukraine to the UNO Branch and other International Organizations in Geneva, The World Intellectual Property Organization, [Vsesvitnya organizaciya intelektualnoyi vlasnosti], at: <http://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/wipo>
4. State Intellectual Property Service of Ukraine, regulatory legal acts, [Normatyvni i pravovi akty], available at: http://sips.gov.ua/ua/normative_acts.html
5. UNCTAD, World Investment Report 2011: Non-Equity Modes of International Production and Development (New York and Geneva: United Nations, 2011), available at: <http://www.unctad-docs.org/UNCTAD-WIR2011-Full-en.pdf>.
6. The world bank, the Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), [Mnohostoronnee agentstvo po investicionnym garantiyam (MAGI)], available at: <http://go.worldbank.org/RK0RUKKE731>.
7. Zayecz, V. (2013), "Legal regulation of TNCs", [Pravove regulyuvannya diyalnosti TNK], available at: http://3222.ua/article/pravove_regulyuvannya_dyalnost_tnk.html
8. UNIDROIT. Guide to International master Franchise Arrangements (2nd ed.), 2007, Rome, Italy.
9. Law of Ukraine (1991), "On foreign economic activity, [Pro zovnishnoekonomichnu diyalnist], dated 16.04.1991 No. 959-XII, *Vidomosti Verxovnoyi Rady Ukrainy*, 1991, No. 29, pp. 377-395.

Ключові слова: інтелектуальна власність, контрактні відносини, міжнародні організації, міжнародні договори, ГАТС, БАГІ, зовнішньоекономічна діяльність, ТНК.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, контрактные отношения, международные организации, международные договоры, ГАТС, МИГА, внешнеэкономическая деятельность, ТНК.

Keywords: intellectual property, contractual relations, international organization, international agreements, GATS, MIGA, foreign economic activity, TNC.

Рецензент: Юхименко В.В., д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки Київського національного торговельно-економічного університету.